

Register op Kleio

Tijdschrift van de Vereniging van docenten in Geschiedenis en staatsinrichting in Nederland (VGN)

Jaargang 49/2008

Kleio 4 (mei), is een themanummer over China; Kleio 5 (juli) gaat over de Amerikaanse presidentsverkiezingen; Kleio 8 (december) is gewijd aan het nieuwe eindexamenonderwerp havo en vwo 2009 'Dynamiek en stagnatie in de Republiek'.

In oktober verscheen Kleio 7, het jubileumnummer: '50 Jaar Geschiedenisonderwijs'

Artikelen

Petty Bange, Utopia: droomland of angstdroom? 6 12
Eduard van de Bilt, Partijen en kiezers. Politieke partijen en hun achterban in de VS 5 32
Stefan Boom, Panta Rhei: Van CEGES tot syllabus – het centraal eindexamen geschiedenis 1971-2008 7 32
Maghiel van Crevel, Lezen en schrijven in China. Het geschreven woord als spiegel van de geschiedenis van China 4 12
Leo Dalhuisen, Terugblik op een halve eeuw vakdidactiek geschiedenis 7 10
Karel Davids, Lange aanloop, zachte landing. 8 35
Economische groei in de Republiek - huidige stand van het onderzoek
Femme Gaastra, 'Een kist ligt hier altijd klaar'. Met de VOC naar Batavia 8 16
Frans Groot, De canon en de tijdvakken. De vijftig vensters leveren een bijdrage aan oriëntatiekennis 1 31
Barend ter Haar, Bokkers als laatste kans? Het rampjaar 1900 4 4
Koen Henskens, Amsterdam in 1763 centrum van de achttiende-eeuwse kredietcrisis 8 26
Theo Hoebink, De Amerikaanse presidentsverkiezingen in kaart gebracht. Het gebruik van cartografisch materiaal in de geschiedenisles 5 27
Janny de Jong, De oorvegen van Multatuli. A.J. Duymaer van Twist als gouverneur-generaal van Nederlands-Indië (1851-1856) 1 12
Dennis de Kool, Pruisische Pyrrhusoverwinning? De Frans-Duitse oorlog 1870-1871 6 4
Hans Krabbendam, De invloed van het geloof op de democratische en de republikeinse partij in de VS 5 20
Marc Kropman, Impuls voor vakdidactiek. Het Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken (LEMM) 4 34
Oscar Lansens, Tussen apathie en participatie. De Amerikaanse jeugd en de verkiezingen 5 37
Marjonne Maan, Het beeld als verhaal. Schilderkunst als historische bron 2 18
Marieke van Orsel, Een eenstemmige canon. Opzet en inhoud van de canon van Nederland kritisch benaderd 6 8
Jan van Oudheusden, China's hoogmoed en val. De Qing-dynastie in de vroegmoderne tijd 4 22

	nr	pag
Guido van Rijn, Kennedy's blues. A sad day in Texas	5	12
Daan Schuyt, Bloeit het nog in de bollenstreek? De Regionale Opleidingsschool Rijnland en het lerarentekort	3	32
Henk Smeets, Integratie, een zaak van lange adem. De casus 'Molukkers in Nederland'	2	36
Elise Storck, Een cijfer voor het profielwerkstuk: één hanteerbare meetlat voor alle vakken? Eerste aanzet tot een algemeen bruikbaar beoordelingsmodel	6	26
Judith Tadema, Alle video's de deur uit? De voor- en nadelen van Teleblik	6	30
Peter Wassenaar, Het einde van de klassikale les?	4	28
Ervaringen met de digitale leeromgeving Teletop		
Maaïke van de Wetering, Tweekalig geschiedenisonderwijs	5	24
Anette Wind, Studenten voor de klas. Samen geschiedenisleraren opleiden	2	28
Jan Luiten van Zanden, Speurtocht naar economische groei in de Gouden Eeuw	8	4
Lesmateriaal		
Tom van der Geugten, Vergeten, dat niet! Interviews met overlevenden van de Japanse bezetting - filmproject te gebruiken in het onderwijs	3	4
Anny Hartgerink, 'In het begin was het alleen maar een naam'. De oorlog dichtbij huis	3	19
Koen Henskens, Spelenderwijs door de Gouden Eeuw. Rijkdom en aanzien in het Amsterdam van de Gouden Eeuw - spel als werkvorm	8	20
Albert van der Kaap, Jagers met geheugenverlies. Leerlingen schrijven een overlevingsplan voor een prehistorische stam	1	19
Albert van der Kaap en Gerard Rozing, Brugge in de Middeleeuwen. Een multimediale lessenserie	2	24
Henk Lindeman en Bert de Vos, Onderwijs met de canon - Willibrord, Mohammed B of Moeder Theresa? Didactisch model van het APS	4	16
Marjonne Maan, Schilderkunst in bloei. Schilderijen die een goed beeld geven van het leven in de zeventiende en achttiende eeuw	8	29
Ramses Peters, De Amerikaanse presidentsverkiezingen, een spelletje? De online game eLectons	5	18
Daan Schuijt, Het gedicht als ervaring. Workshop Warpoetry	2	4
Daan Schuijt, opera 'Nixon in China'	4	9
Simone Timmermans, 'De zoektocht' in de klas - werken met het stripboek en het bijbehorende lesmateriaal. Evaluatieonderzoek	3	38
Jan de Vries, Een samenvatting geven met PowerPoint	8	44
Bjorn Wansink, De Republiek als zeilschip. Een roadmap maken over het examenonderwerp	8	11

	nr	pag		nr	pag
Interviews					
Anny Hartgerink en Ramses Peters, Gesprek met Harry Havekes - geschiedenisonderwijs in de jaren '90	7	44	Daan Schuijt, De scheepsjongens van Bontekoe	1	9
Joke Noordstrand, Kleiogesprek met Frits van Oostrom	3	14	Daan Schuijt, Opera 'Nixon in China'	4	9
Joke Noordstrand, In gesprek met Marlies Quaedvlieg, geschiedenisles in de jaren '80	7	38	Museumnieuws		
Jan van Oudheusden, Gesprek met een oude leermeester; Frans Vercauteren over de jaren '60	7	6	Ger van der Drift, De Gouden Eeuw in het verlengde van de Coolsingel. Een bezoekje aan het Maritiem Museum van Rotterdam	8	14
Ramses Peters en Hans Pols, Interview met Paul Offermans over de jaren '70	7	18	Anny Hartgerink, Magie in aardewerk. Beelden uit het terracotta leger in Drenthe	2	9
Hans Pols, Afscheid van het gezicht van Kleio. Gesprek met Jan van Oudheusden	1	4	Anny Hartgerink, 'Lectori Salutem'. Boek en Oudheid in het Allard Pierson Museum te Amsterdam	4	30
Hans Pols, Gesprek met Willem Post over Amerika en de Amerikaanse verkiezingen	5	4	Juul Lelieveld en Ramses Peters, Het Nationaal Museum in internationaal perspectief	7	15
Hans Pols, Vraaggesprek met Paul Teng over 'Kinderen van Amsterdam' en 'Kinderen van Nederland'	8	8	Dirk Paagman, Romagne '14-'18. Informeel museum over het dagelijks leven van de soldaat in de Eerste Wereldoorlog	3	12
Daan Schuyt, Maria Grever over de canon - historisch besef en identiteit	7	23	Plaatsen van herinnering		
Daan Schuyt, Interview met Anoeschka de Regt over multiculti en multimedia. Geschiedenisonderwijs in de jaren '00	7	50	Ger van der Drift, De leeuw van Modderspruit op zolder	7	48
Boek van de maand - Recensieartikelen					
Ger van der Drift, bespreking van: Evelien Gans, Jaap en Ischa Meijer, een joodse geschiedenis 1912-1956	3	30	Anny Hartgerink, De hunebedden bij de Havelterberg	7	54
Ger van der Drift, bespreking van: Guus Pikkemaat, Eleonore van Aquitanië (1122-1204). Een bijzondere vrouw in het zomertijd der Middeleeuwen	6	22	Juul Lelieveld, De Oosterscheldekering	7	65
Ger van der Drift, bespreking van: Reggie Baay, De njai; het concubinaat in Nederlands-Indië	8	40	Marjonnie Maan, Schitterend glas	7	71
Ruud Slotboom, bespreking van: Anet Bleich, Joop den Uyl 1919-1987. Dromer en doordouwer	4	34	Joke Noordstrand, De stenen man bij Harlingen	7	43
Anny Hartgerink, Daan Schuijt en Marjonnie Maan, Achterhaald of actueel? Twee standaardwerken opnieuw beoordeeld in het licht van het eindexamenonderwerp: Simon Schama, Overvloed en onbehagen en Jonathan Israel, The Dutch Republic	8	32	Ramses Peters, Het Valkhof in Nijmegen	7	22
Kleioedactie, Boeken die inspireerden – Fred Kloek, De pauselijke banvloek. Een geestelijk wapen in de middeleeuwse politiek (Anny Hartgerink)	7	55	Hans Pols, Wilhelm Richters, Den Haag	7	14
Immanuel Wallerstein, Europese wereldeconomie in de zestiende eeuw (Hans Pols)			Daan Schuijt, Het Fioretticollege in Lisse	7	29
Carl E. Schorske, Fin-de Siècle Vienna: politics and culture/(Ned.) Wenen in het fin de siècle (Marjonnie Maan)			Column		
James Joyce, A portret of the artist as a young man (Daan Schuijt)			Carla van Boxtel, Lijstjes	7	49
Jan van Oudheusden, De oorlog in de boekwinkel	3	27	Centraal examen en examenprogramma		
Hans Pols, De Republiek in recente publicaties over de vaderlandse geschiedenis	8	24	• VMBO		
Michael North, De geschiedenis van Nederland; Liek Mulder e.a., Geschiedenis van Nederland; Han van der Horst, Een bijzonder land; en Gerben G. Hellinga, Geschiedenis van Nederland op zeven cd's			Huub Kurstjens, De vmbo-examens van 2008	6	35
Kleioskoop					
Anny Hartgerink, The other Boleyn girl	6	17	Martijn Strobos en Daan Schuijt, Bespreking van het vmbo-examen geschiedenis 2008	5	42
Kleioedactie, Ieders top vijf van de beste historische films	7	30	Martijn Strobos, Het nieuwe examenonderwerp 'Historisch overzicht van de 20e en 21e eeuw'. Verslag van de voorlichtingsbijeenkomst	2	22
Marjonnie Maan, Charlie Wilson's War	5	9	• HAVO en VWO		
			Stefan Boom, Panta Rhei: Van CEGES tot syllabus – het centraal eindexamen geschiedenis 1971-2008	7	32
			Stefan Boom, Het examen havo en vwo nieuwe stijl. De stand van zaken	2	12
			Stefan Boom, de examens havo en vwo van 2008	6	38
			Marjonnie Maan, In strijd met en tegen de tijd.	1	28
			Persoonlijke ervaringen met het nieuwe examen havo/vwo		
			Greetje de Vries, Razende roeland met een krijtje. De geschiedenisdocent en het vernieuwde programma	3	35
			Thieu van Ingen, Reactie op de artikelen van Marjonnie Maan en Greetje de Vries	6	20
			Verslagen		
			Ireen van Ditschuyzen en Aukje Holtrop, Hoe geschiedenis weer ging leven. De geschiedenismanifestatie 'Verleden van Nederland'	1	25
			Annemarie Hogervorst, De week van de geschiedenis	6	32

	nr	pag		nr	pag
Marjonne Maan, De nacht van de geschiedenis - relative-ring met een feestelijk tintje	8	42	E.M. Moormann en W. Uitterhoeve, Van Alexander tot Zeus. Figuren uit de klassieke mythologie en geschiedenis, met hun voortleven na de Oudheid (Siward Tacoma)	4	41
Maartijn Strobos, Verslag van de VMBO-geschiedenisdag in Amersfoort	4	45			
Anne Tabak en Jonathan Even-Zohar, Van Turkstalige steppevolkeren naar EU-eisen. Impressie van de Euroclio studiereis naar Ankara en Istanbul, oktober 2007	1	22	Geschiedenis - Nederland		
VGN			Reggie Baay, De njai; het concubinaat in Nederlands-Indië (Ger van der Drift)	8	40
Peter Wester, Een greep uit vijftig jaar VGN 1958-2008	7	58	Anet Bleich, Joop den Uyl 1919-1987. Dromer en door-douwer (Ruud Slotboom)	4	34
Jan-Maarten de Wit, Vooruit met de VGN. Bij het vijftig-jarig bestaan van de VGN	7	4	Jan Blokker jr., Als de wereld vergaat, ga ik naar Nederland. De vaderlandse geschiedenis in 40 uitspraken en meer (Anny Hartgerink)	2	42
De winnaars van de Huib de Ruyter-prijs van 1976 tot heden	7	63	Jaap Cohen, Het bewaren van de oorlog. De geschiedenis van het NIOD deel 1 (Jan van Oudheusden)	3	27
			Evelien Gans, Jaap en Ischa Meijer, een joodse geschiedenis, 1912-1956 (Ger van der Drift)	3	30
Jan-Maarten de Wit, Jaarrede 2008	3	8	Maria Grever en Kees Ribbens, Nationale identiteit en meervoudig verleden	7	69
VGNieuws: rubriek van het bestuur			Han van der Horst, Een bijzonder land. Het grote verhaal van de vaderlandse geschiedenis (Hans Pols)	6	25
Jan-Maarten de Wit, 2008 – een bijzonder jaar	1	46	Harry Knipschild, Soldaten van God. Nederlandse en Belgische missionarissen op missie in China in de negentiende eeuw (Jan van Oudheusden)	2	42
Wendy Hinke, Recente ontwikkelingen	7	66	Liek Mulder, Anne Doedens, Yolande Kortlever, Geschiedenis van Nederland. Van Prehistorie tot heden (Hans Pols)	6	24
Jan-Maarten de Wit, Canonperikelen	8	34	Michael North, De geschiedenis van Nederland (Hans Pols)	6	24
			Jan Paul Schutten, Kinderen van Amsterdam (Joke Noordstrand)	8	49
Recensies			Bettine Siertsema, Uit de diepten – dissertatie over de invloed van kampervaringen van Nederlanders (Jan van Oudheusden)	3	28
CD's			H.L. Wesseling, Zoon en vader - vader en zoon (Ger van der Drift)	7	67
Gerben Graddesz Hellinga, Geschiedenis van Nederland. De canon van ons vaderlands verleden. 2-CD luisterboek (Hans Pols)	6	25	Gemma van Winden-Tetteroo, Mijn dagboek. Oorlogskronieken van Kees Tetteroo 1936-1945 (Hans Pols)	8	50
Fik Meijer, Olympische Spelen. Een hoorcollege over de geschiedenis van de Spelen van de klassieke oudheid tot nu (Hans Pols)	6	44	Jan Jaap Zeeberg, Terugkeer naar Nova Zembla; de laatste en tragische reis van Willem Barents (Marjonne Maan)	1	39
BOEKEN			Geschiedenis - Wereld		
• Algemeen			Leo van Bergen, Zacht en eervol. Lijden en sterven in een grote oorlog (Jan van Oudheusden)	2	41
Antoon de Baets, Gebruik en misbruik van de geschiedenis (Anny Hartgerink)	7	68	Martin Bril, De kleine keizer: verslag van een passie (Marjonne Maan)	7	70
• Series			H. van de Capelle en A. van den Bovenkamp, Het Adelaarsnest (Jan van Oudheusden)	3	27
Dagen waarop de wereld veranderde (Ger Jan Onrust)	6	43	Christian Laes en Johan Strubbe, Kleine Romeinen. Jonge kinderen in het antieke Rome (Siward Tacoma)	2	40
Bespreking van:			Norman Davies, Europa in oorlog, 1939-1945 (Hans Pols)	3	43
Simon Beecroft, Terroristen slaan toe: 11 september 2001			Patrick Dassen en Petra Groen (red.), Van de barricaden naar de loopgraven. Oorlog en samenleving in Europa, 1789-1918 (Hans Pols)	8	49
Simon Beecroft, De vrijlating van Nelson Mandela: 11 februari 1990			Frans Denissen, De vrouwen van Mussolini (Jan van Oudheusden)	3	27
David Cullen, De eerste man in de ruimte: 12 april 1961			Martin Doerry, Overal en nergens thuis. Gesprekken met overlevenden van de Holocaust (Daan Schuijt)	3	40
Colin Hynson, Het begin van de bevrijding: D-Day, 6 juni 1944					
Fiona Macdonald, De eerste reageerbuisbaby: 25 juli 1978					
Jeremy Smith, De val van de Berlijnse muur: 9 november 1989					
De kleine geschiedenis van Nederland	1	39			
deel: Arie Wilschut, De tijd van ontdekkers en hervormers 1500-1600 (Martijn Strobos)					
WO II in woord en beeld (Jan van Oudheusden)	3	29			
Bespreking van deel 1 t/m 4					
• Lexicons					
P. Altena, W.P. Gerritsen e.a., Van Abelard tot de zwaan-ridder. Literaire en historische personages uit Middeleeuwen en later tijd, met hun voortleven in de kunsten (Siward Tacoma)	4	41			

	nr	pag		nr	pag
Anthony Everitt, Augustus. De eerste keizer (Anton J.L. van Hooff)	2	43	Shlomo Venezia, Sonderkommando Auschwitz (Daan Schuijt)	5	47
Felipe Fernández-Armesto, Hoe de wereld werd ontdekt. Geschiedenis van de ontdekkingstochten (Anny Hartgerink)	1	41	Jacob Weinberg, De Bush tragedie. Een klassiek familiedrama van vader en zoon, broer en broer (Anny Hartgerink)	5	49
Joachim Fest, Ik niet (Jan van Oudheusden)	3	28	Adam Zamoyski, De ondergang van Napoleon en het Congres van Wenen (Marjonne Maan)	7	70
André Fontaine, Het Rode Gevaar. De geschiedenis van de Koude Oorlog 1917-1991 (Hans Pols)	5	48			
Peter Ginz, Praags dagboek 1941-1942 (Joke Noordstrand)	3	42			
Adrian Goldsworthy, Caesar (Siward Tacoma)	1	41			
Charles Groenhuysen, Hoera! Een nieuwe president - Over kandidaten en campagnes, dollars en democratie, geheimen en geruchten, leugens en lobbyisten (Martijn Strobos)	5	46			
Mogens Herman Hansen en Frits Naerebout, Stad en staat. De antiek-Griekse poleis en andere stadstaatculturen (Siward Tacoma)	2	40			
Olivier Hekster en Erik Moormann (samenst.), Ooggetuigen van het Romeinse Rijk in meer dan zestig reportages (Siward Tacoma)	1	40			
Michael Heselmann, Hitlers religie (Jan van Oudheusden)	3	28			
Ian Kershaw, Keerpunten. Tien beslissingen die de loop van de Tweede Wereldoorlog voorgoed veranderden (Jan van Oudheusden)	3	42			
Ewout Kieckens, Het Vaticaan in een notendop (Siward Tacoma)	4	39			
Cecilia Lindquist, Het karakter van China. Het verhaal van de Chinezen en hun schrift (Hans Pols)	4	44			
Julia Lovell, Achter de Chinese muur. Geschiedenis van China's isolement 1000 v.C.-2000 n.C. (Joke Noordstrand)	4	42			
Benoît Mater, Het terracotta leger van Xi'an. Schatten van de eerste keizers van China (Anny Hartgerink)	4	39			
Willem Melching en Marcel Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog (Jan van Oudheusden)	1	42			
Tine de Moor en Jan Luiten van Zanden, Vrouwen en de geboorte van het kapitalisme in West-Europa (Hans Pols)	8	48			
Roger Moorhouse, Hitler, de aanslagen (Jan van Oudheusden)	3	28			
Guus Pikkemaat, Eleonore van Aquitanië (1122-1204). Een bijzondere vrouw in het zomertijd der middeleeuwen (Ger van der Drift)	6	22			
Ploutarchos, Beroemde Grieken. Vertaling en bewerking: Hetty van Rooyen-Dijkman (Anton J.L. van Hooff)	4	41			
Willem Post, Het Witte Huis. Het presidentschap en de verkiezingen van 2008 (Anny Hartgerink)	5	45			
Maarten van Rossem, Drie oorlogen. Een kleine geschiedenis van de 20e eeuw (Anny Hartgerink)	3	40			
Henk Singor, Grieken in oorlog. Veldtochten en veldslagen in het klassieke Griekenland (Siward Tacoma)	2	40			
Piera Sonnino, Zo was het. Herinneringen van een Italiaans-joodse (Jan van Oudheusden)	3	29			
Frederick Taylor, De Berlijnse Muur, 13 augustus 1961 - 9 november 1989 (Hans Pols)	6	42			
Jürgen Trimborn, Leni Riefenstahl. Een Duitse carrière (Marjonne Maan)	3	41			
Shlomo Venezia, Sonderkommando Auschwitz (Jan van Oudheusden)	3	29			

Verder bevat ieder nummer van Kleio de rubrieken 'Van de redactie' waarin hoofdredacteur Joke Noordstrand het nummer toelicht, 'In 't kort', waar Hans Pols recent verschenen boeken signaleert, en 'Kleiokrant' met nieuw lesmateriaal, websites, tentoonstellingen, symposia, cursussen en nascholing, samengesteld en toegelicht door Martijn Strobos.